

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV VA O‘RTA MAXSUS TA‘LIM VAZIRLIGI**

**NIZOMIY NOMIDAGI
TOSHKENT DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**«KELISHILDI»
Oliy va o‘rta maxsus
ta‘lim vazirligi**

« » _____ 2020-y.

« » _____ 2020-y.

5111100-Musiqa ta‘limi ta‘lim yo‘nalishi negizidagi:

5A111101-Musiqa ta‘limi va san‘at

**magistratura mutaxassisliklariga kiruvchilar uchun maxsus
(ixtisoslik) fanlaridan**

DASTUR

Toshkent – 2020-y.

Annotatsiya

Dastur 5A111101-Musiqa ta'limi va san'at magistratura mutaxassisligiga kiruvchilar uchun 5111100-Musiqa ta'limi ta'lim yo'nalishining 2016/-2017 o'quv yilida tasdiqlangan o'quv rejasidagi asosiy fanlar asosida tuzilgan.

Tuzuvchilar:

Rejametova N.I. – Nizomiy nomidagi TDPU «Musiqa ta'limi» kafedrası mudiri,
p.f.f.d (PhD)

Panjiev Q.B.. – Nizomiy nomidagi TDPU «Musiqa ta'limi» kafedrası s.f.n.

Karimova D.A. – Nizomiy nomidagi TDPU «Musiqa ta'limi» kafedrası dotsenti.

Ibroximjanova G.A. – Nizomiy nomidagi TDPU «Musiqa ta'limi» kafedrası katta o'qituvchisi.

Dastur Maktabgacha ta'lim fakultetining 20__ yil __ _____dagi №____
sonli Kengashi yig'ilishida muxokama qilingan va tasdiqlashga tavsiya etilgan.

KIRISH

5111100 – Musiqa ta’limi bakalavriat ta’lim yo‘nalishi - maktabgacha ta’lim tashkilotlari, umumiy o‘rta ta’lim maktablari, o‘rta maxsus, kasb-hunar ta’limi muassasalari, maktabdan tashqari hamda bolalar musiqa va san’at maktablari ta’lim tizimida faoliyat ko‘rsatuvchi bo‘lajak musiqa madaniyati o‘qituvchisi amaliy faoliyatiga tayyorlaydi unda bo‘lg‘usi musiqa madaniyati o‘qituvchilari egallashi zarur bo‘lgan bilim, malaka va ko‘nikmalar minimumi belgilab berilgan. Ta’lim sohasida olib borilayotgan tub islohotlar, zamonaviy o‘qituvchiga qo‘yilayotgan talablar, boy ma’naviy, madaniy va musiqiy merosimizga yangicha yondashuvlarni o‘rganish, ularni ahamiyatini tahlil qilishda, asl manbalar bilan ishlash ko‘nikmasini shakllantirishan bo‘yicha hamda ilg‘or pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda bilimlarini oshirish va ko‘nikma hosil qilishdan iboratdir.

5A111101– Musiqa ta’limi va san’at magistratura mutaxassisligiga kiruvchi talabalar uchun ta’lim yo‘nalishi o‘quv rejasiga asosan 4 ta ixtisoslik fanlari bo‘yicha: “Musiqa nazariyasi”, “Musiqa tarix”, “O‘zbek xalq musiqa ijodi”, “Musiqa o‘qitish metodikasi” fanlaridan test savollari shakllantirilgan. Bu fanlar o‘z negizida qamrab olingan ma’lumotlar quyida batafsil keltirilgan.

MUSIQA NAZARIYASI fani bo‘yicha:

Musiqiy tizim. Zamonaviy musiqiy soz va tovushlarning harfiy sistemasi. Nota yozuvi tizimi. Ko‘p ovozlik nota yozuvida. Dinamik belgilar va nota yozuvini qisqartirish belgilari. Metr. Ritm, Temp. Lad (major va minor ladi). Major va minor tonalliklari. Tonalliklar kvinta davrasi. Engarmonik, nomdosh va parallel tonalliklar. Xalq musiqasining yetti pog‘onali diatonik laddlari. Pentatonika. Oddiy, diatonik va xromatik intervallar. Intervallarning engarmonik tengligi. Intervallarning aylanishi, tarkibli intervallar, konsonans va dissonans intervallar. Tabiiy major va minor intervallari. Xarakterli intervallar. Akkord. Uchtovushlik va uning turlari. Major va minorning asosiy, yondosh uchtovushliklari. Septakkord va uning turlari. Tonalliklar pog‘onadoshligi. Xromatizm. Modulyatsiya va og‘ishma. Transpozitsiya. Kuy sintaksisi. Musiqa bezaklari va ijrochilik uslublari. To‘rt ovoqli tuzilma. Ovoz yo‘nalishi. Asosiy uchtovushliklarning qo‘shilishi. Kuyni asosiy uchtovushliklar bilan garmoniyalash. Akkordning o‘rin almashuvi. Basni garmoniyalash. Kadensiyalar. Davriya. Jumla. Kadanskvartsekkord. Asosiy uchtovushliklarning sekstakkordlari bilan qo‘shilishi. Ikki sekstakkordning qo‘shilishi. Kvartsekkordlar. Dominantseptakkord. II pog‘ona uchtovushligi va uning sekstakkordi. VI pog‘ona uchtovushligi. Subdominantseptakkord. Yetakchi septakkordlar. Dominanta guruhining kam qo‘llaniladigan akkordlari. Diatonik sekvensiyalar. Qo‘shdominanta. Alteratsiyalangan qo‘shdominanta. Tonalliklar izchilligi turlari. Og‘ishma. Modulyatsiya. Musiqa shakli asosiy elementlari – kuy, garmoniya, ritm. Shaklda qismlar funksiyasi. Kuy-mavzuning bayon turlari, kuyning rivojlanish tamoyilari. Davriya turlari. Oddiy ikki qismli shakl. Oddiy uch qismli shakl turlari. Murakkab uch qismli shakl turlari. Variatsion shaklining turlari. Rondo shakli. Sonata shakli. Siklik shakllar – syuita, sonata, simfoniya. Opera turlari.

MUSIQA TARIXI fani bo'icha:

Qadimgi dunyo, antik davr, O'rta asrlar, Uyg'onish davri, XVII asrlardagi musiqiy madaniyati. I.S.Bax ijodi. G.Gendel ijodi. K.V.Glyuk ijodi. I.Gaydn ijodi. V.A.Mosart ijodi. L.Betxoven ijodi. F.Shubert ijodi. R.Shuman ijodi. F.Shopen ijodi. F.List ijodi. R.Vagner ijodi. J.Verdi ijodi. J.Bize Ijodi. Grig ijodi. Dj.Rossini ijodi. G.Berlioz ijodi. Impressionizm musiqada. XIX asrning I yarmidagi rus musiqqa madaniyati. M.I.Glinka ijodi. A.S.Dargomyjskiy ijodi. XIX asrning II yarmida rus musiqqa madaniyati. M.P.Musorgskiy ijodi. N.A.Rimskiy-Korsakov ijodi. P.I.Chaykovskiy ijodi. A.N.Skryabin ijodi. S.V.Raxmaninov ijodi. O'rta Osiyoning qadimiy musiqqa madaniyati. Ilk o'rta asrlar san'ati. Somoniylar davrida musiqiy xayot (IX-X asrlar). O'zbek xalqining shakllanishi davrida musiqiy madaniyati (XI-XV asrlar). XVI-XIX asrlarda o'zbek xalq musiqqa madaniyati. XIX asr ohiri – XX asr boshlarida o'zbek musiqqa madaniyati. O'rta Osiyo musiqiy-nazariy merosi. Maqom asoslari. O'zbek xalqi mahalliy musiqiy uslublari. O'zbek xalqi musiqiy folklor janrlari. O'zbek kompozitorlari ijodida vokal musiqqa janrlari. O'zbek kompozitorlari ijodida cholg'u musiqqa janrlari. O'zbek kompozitorlari ijodida musiqali drama janri. O'zbek kompozitorlari ijodida opera janri. O'zbek kompozitorlari ijodida balet janri.

O'ZBEK XALQ MUSIQA IJODI fani bo'yicha:

Ilk ishlab chikarish iqtisodiyot tizimida ohangdor uslubining shakllanishi. O'zbek musiqiy folklori. O'zbek musiqiy folklor janrlari tasnifi. O'zbek musiqiy merosining mahalliy musiqiy uslublari. O'zbek musiqiy merosining mahalliy musiqiy uslublariiga xos mahilliy cholg'ular. O'zbek marosim musiqasi. Shartlangan va shartlanmagan folklor janrlari. Xalq qo'shiqlari xususiyatlari va ijrochilik an'analari. O'zbek mumtoz musiqasi. An'ana va uslub. Ijrochilik maktablari. O'zbek mumtoz musiqasining tarixiy taraqqiyoti. Maqom tushunchasining ta'riflari, uning turli mahalliy variantlari. "O'n ikki maqom" tizimi. Shashmaqom – o'zbek va tojik xalqlarining yetuk an'anaviy mumtoz musiqasi turkumi sifatida. Buxoro shashmaqomi. Xorazm maqomlari. Farg'ona-Toshkent maqom turkumlari. An'anaviy musiqqa ijrochiligi. An'anaviy xonandalik. Mustaqillik yillari mumtoz musiqqa rivoji.

MUSIQA O'QITISH METODIKASI fani bo'yicha:

Shaxs kamolotini rivojlantirishda musika tarbiyasining roli. Musikaning madaniy xayotimizda tutgan o'rni. Musiqqa o'qitish metodikasining maksad va vazifalari. Musiqqa o'qituvchisining ma'naviy axloqiy kiyofasi va unga qo'yilgan talablar. «Musika madaniyati» fanidan yangi dasturlarning mazmuni va o'ziga xos xususiyatlari. Musika darslarining xususiyati va strukturasi. Musika darslarining maksadi va ahamiyati. Musika darsining xususiyati va boshqa fanlardan farki. Musika darsining boshqa fanlar bilan alokasi. Musika darsining strukturasi. Musika darslarining umumdidaktik prinsiplari. Pedagogika fani asosida musiqqa ta'limning o'qitish usullari. Musika o'qitishning didaktik asoslari. Sistemalilik, ilmiylik, davomiylik prinsipi. Onglilik va aktivlik prinsipi. Musika darslarida ko'rgazmalik prinsipi. O'quv materiallarining bolalar bilim va malakalirga mosligi va ularni mustahkamlash prinsipi. Musika madaniyat ta'limining maksad va

vazifalari. Musika o‘qitish metodikasining maqsadi va mazmuni. Musika o‘qitish metodlarining vazifalari. Musika o‘qitishning xususiy (optimal) metodlari va ularning turlari. Musika o‘qitish metodlari va ularning turlari. Vokal-xor malakalari va ularning ahamiyati. Vokal-xor malakalari haqida ma’lumot. Vokal-xor malakalarining turlari. Musika darsida vokal-xor malakalarining roli. Ashulachilik apparatining tuzilishi va ovoz xosil qilish. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarida musika darslarini rejalashtirish. Musika o‘qitishning asosiy yunalishlari, ilmiy-metodik ta’minoti va tashkiliy jihatlarini xisobga olgan holda musiqa darslarini rejalashtirish. Musiqa madaniyati fanini o‘qitish konsepsiyasi. Umumiy o‘rta ta’lim maktablarining boshlang‘ich 1-7 sinflarida musika o‘qitishning mazmuni va metodikasi. Yil va chorak mavzulari. “Musiqa madaniyati” fani bo‘yicha qo‘yiladigan talablar: Estetik madaniyat va ijodkorlik kompetensiyasi. O‘zini o‘zi rivojlantirish va asrash kompetensiyasi. Amaliy faoliyatni rivojlantirish kompetensiyasi. “Musiqa madaniyati” fani bo‘yicha o‘quvchilarga sinflar kesimida qo‘yiladigan talablar.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2018.
2. Мирзиёев Ш.М. Нияти улуғ халқнинг иши ҳам улуғ, ҳаёти ёруғ ва келажаги фаровон бўлади. - Т.: Ўзбекистон, 2019.
3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қураимиз. – Т.: Ўзбекистон, 2017. – 488 б.
4. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тарақиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. – Т.: Ўзбекистон, 2017. - 48 б
5. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак. – Т.: Ўзбекистон, 2017. - 104 б.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар Стратегияси тўғрисида”ги Фармони. www.lex.uz.
7. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 27 февралдаги “Педагогик таълим соҳасини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги Қарори // Халқ сўзи, 2020 йил, 28 феврал.
8. Urmanova L., Trigulova A., Ibrahimjanova G. Musiqa nazariyasi. – Toshkent, Nizomiy nomidagi TDPU, 2013.
9. Ibrohimjonova G.A., Yuldoshev U.Yu. Musiqa nazariyasi. – Adabiyot uchqunlari. 2018.
10. Mark Feezell. Music Theory Fundamentals. – High-Yield Music theory, vol.1. Copyright © 2011 All Rights Reserved.
11. Michael Pilhofer and Holly Day. “Music Theory for dummies”. – Indiana USA 2007 Wiley Publishing Inc.
12. .Rahimov Q. Musiqaning elementar nazariyasi. (Ma’lumotnoma), Toshkent, “Musiqa”, 2007.
13. Азимова О. Гармониюа. Назарий курс. Тошкент, 1999.

14. Rahimov Q. Garmoniya bo'yicha mashq va masalalar to'plami. «Aloqachi», 2005.
15. Сами Азиз ўғли. Гармониюа. Т., «Ўзбекистон», 2002.
16. Ройтерштейн М.И. Основы теоретического музыкознаниуа. М., «Академа», 2003.
17. Намидов Н. Ўзбек анъанавий кўшиқчилик маданияти тарихи. Тошкент, «Ўқитувчи», 1996.
18. Матёкубов О. Мақомот. Тошкент, “Муסיқа”, 2004.
19. Жабборов А. Муסיқий драма ва комедия жанрлари ўзбек композиторларининг ижодиётида. Тошкент, «G'.G'улом», 2000.
20. Trigulova A.X. Chet el musiqa tarixi. (romantizm davri, Shubert, Shopen, List). Toshkent, Nizomiy nomli TDPU, 2008.
21. Trigulova A.X. Xorijiy musiqa adabiyoti. Toshkent, «Ilmziyo», 2009.
22. Urmanova L.A. Rus musiqasi tarixi. Toshkent, «Musiqqa», 2011.
23. Жабборов А. Ўзбеклар турмуш тарзи ва маданияти. Тошкент, “G'.G'улом”, 2003.
24. Намидов Н. Авесто файзлари, Тошкент, “Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси”, 2001.
25. Абдуллаев Р. Марказий Осиё халқлари маросим муסיқаси. Тошкент, 1994.
26. Шокиров Ў., Ашрафий Ф., Шокирова И. Ўзбек маданияти намояндалари. 1-китоб. Тошкент, “Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси”, 2001.
27. Шокиров Ў., Шокирова И. Ўзбек маданияти намояндалари. 2-китоб. Тошкент, Тошкент автомобил ва йўллар инситути, 2005.
28. Акбаров И.А. Муסיқа луғати. Тошкент, “Ўқитувчи”, 1997.
29. Ражабов И. Мақом асослари, Тошкент, «Ибн Сино» 1992.
30. О.Иброхимов. Ўзбек халқ муסיқа ижоди. Т., 1994.
31. Панжийев Қ. Сурхондарё вилояти ўзбек халқ муסיқа ижоди. Т., 2018.
32. История музыки Средней Азии и Казахстана. М., 1995.
33. Матёкубов О. Оғзаки анъанадаги профессионал музика асосларига кириш. Т., 1983.
34. Вызго Т.С. Музыкальные инструменты Средней Азии. М., 1980.
35. Иброхимов О. Мақом ва макон. Т., 1997.
36. Кароматов Ф.М. Узбекская инструментальная музыка. Наследие. Т., 1972.
37. Ражабов И. Мақом асослари. Т., 1992.
38. Фитрат А. Ўзбек классик муסיқаси ва унинг тарихи. Т., 1993.
39. Юнусов Р. Мақом санъати усталари. Фахриддин Содиқов. Т., 2005.
40. Абдуллаев Р.С., Соломонова Т.Э. Ўзбек муסיқаси тарихидан хрестоматиуа. Т., 1983.
47. Шарипова Г. Музиқа ва уни ўқитиш методикаси Ўқув кўлланма 2008. Т. “Турон-икбол.
48. Каримова Д.А. Музиқий педагогик маҳорат асослари. Ўқув кўлланма. Т.Молия-Иқтисод. 2008.

49.Нурматов Х.Н., Норхўжаев Н.Муסיқа дарслиги 1-3 синфлар.Т.2016.Ғ.Ғулом нашриёти.

50.Мансуров А., Каримова Д.А. Муסיқа дарслиги 5-синф.Т. Ғ.Ғулом нашриёти.2020 йил.

51 Иброҳимов О. Муסיқа дарслиги 4-7-синф.Т.Ғ.Ғулом нашриёти. 2018 йил.

52 Бегматов С., Каримова Д.А. Муסיқа дарслиги 6-синф.Т. Ғ.Ғулом нашриёти. 2008 йил.